

מראי מקומות- זבחים ט"ו

משמע מכאן דצריך להיות כל ההולכה ברגל, וצ"ע.

(ד) **הב"ע כשיצא לחוץ- כ' השפת אמת דלכאו'** סוגיין אתי כשי' רבא דלקמן, דמה שיצא לחוץ אינו הולכה פסולה בכלל, דלפי אביי, הא חכמים ס"ל דגם ביצא לחוץ פוסל הולכת זר, דלא כשי' ר"א. והגם דרש"י שם פי' הסוגיא דאין מח' למסקנא, אולם הרמב"ם לא פי' כן, אלא דחכמים פוסלים לפי אביי למסקנא, וא"כ עכשיו אתא לפי שי' רבא. וכ' השפ"א דיש לחלק, דהתם מיירי בהולכה גמורה ברגל, דאז ס"ל לחכמים דאפי' יצא לחוץ הוי הולכה פסולה. אבל כאן מיירי בהולכה שלא ברגל, ואפי' אם אמרי' דהולכה שלא ברגל הוי הולכה, מ"מ י"ל דזהו רק הולכה להמזבח, אבל אם הולך לחוץ, אז אע"פ דנחשב הולכה שלא ברגל הולכה, מ"מ אי"ז הולכה כלפי הליכה לחוץ. וע"ע בהמשך הסוגיא בחי' הגרי"ז שהובא בשם הגר"ח דהנה יש ב' נידונים בהגמ', אם אפשר לתקן בהולכה שלא ברגל, וגם אם אפשר לתקן בהולכה בזר, ושי' הרמב"ם הוא דבור א"א לתקוני ובהולכה שלא ברגל פסק דאפשר לתקוני. וביאר הגר"ח על דרך הנ"ל, דזר המוליך הוי עבודה פסולה, וכיון דכבר נעשה א"א לתקן עוד, משא"כ הולכה שלא ברגל דאף דאיכא מ"ד דא"א לתקן כיון דסכ"ס התקרב הדם כלפי המזבח, אבל מאן דמכשיר ס"ל דכיון דהולכה שלא ברגל אין שם הולכה עליו כלל, וא"כ ממילא שפיר אפשר לתקנו.

(ה) **אי דחשיב עלה מקמי דליפוק דם וכו'- הק' הקהלות יעקב (א', ג')** נהי דמקמי דליפוק דם לא מהני מחשבה, ולאחר דנפק הדם אתעבידא מצותו, אבל סכ"ס איכא רגע א' דהזאה, ואם חושב שלא לשמה באותו רגע, למה לא יהי' נפסל ע"י מחשבה. וכ' דלכאו' יש ראי' מכאן לשי' התוס' דדוקא ע"י דיבור מיפסל ומתפגל, דיציאת הדם מן הצואר רגע, ואין שייך לומר לשון שלא לשמה או פיגול באותו רגע, אבל לשי' הרמב"ם דסגי

(א) **אי ס"ד לא אפשר לתקונה איפסלא לה-** פרש"י, וא"נ מפרשת לה דבכשר ראשון שיוליך לצד המזבח קאמר, וכש"כ דשמעת מינה דהולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל כשרה היא, מ"מ ש"מ דכשרה ע"י תקנה. ודבריו טעונים ביאור, ופי' **החק נתן** דכוונתו לומר ממ"נ, דאם מפרשינן דיחזיר לכשר קמא, א"כ ש"מ דאף דהולכה שלא ברגל לא הי' הולכה, מ"מ יכול לתקנו ע"י חזרה להכשר, דלא קתני פסולה. ואם נפרש דכוונת המשנה שם לומר דיחזיר לכשר שהוא אצל המזבח, כש"כ דשמעי' דהולכת כשר קמא שלא הי' ברגל כשרה היא, ואין צריך תיקון כלל, ומה דאי' בגמ' אי ס"ד לא אפשר לתקונה, היינו על הצד דמפרשינן דמעיקרא הי' ההולכה פסולה. **אולם ע' רש"ש** דפי' באו"א, ע"פ מש"כ לייסד דאף אם הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, אין הביאור דצריך להיות כל ההולכה ברגל, דאין מסתבר כן, דא"כ צריך הכהן ליזהר שלא להושיט ידו כלל, וגם המשנה בפסחים משמע דלא הי' כל ההולכה ברגל. וא"כ, י"ל דאפי' למאי דאמרי' דיחזור היינו דיחזור הכשר, אין מוכח מזה דהולכה שלא ברגל שמה הולכה, דאפי' אם הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, יכול אח"כ לעשות הולכה ברגל. אבל מ"מ מוכח מכאן דאפשר לתקוני, דהא כבר עשה הולכה שלא ברגל והניח מידו ואיפסלא לה, ומ"מ יכול לחזור ולתקנו ע"י הולכה קצת ברגל. וע"ע בשטמ"ק בהשמטות (א') שפי' על דרך זה.

(ב) **הולכה שלא ברגל פסולה, אלמא לא אפשר לתקונה- כ' השטמ"ק (השמטות ב') דהראי'** הוא מהא דאמר ר' יוחנן עוד פעם פסולה, הא אמר כבר לעיל דלאו שמי' הולכה, אלא בא להוסיף דפסולה לגמרי.

(ג) **נשפך מן הכלי על הרצפה וכו'- הק' המשנה למלך (פסוהמ"ק א', סוף הל' כ"ג), מהו הקו' מכאן, לימא דמיירי דכבר עשה הליכה ברגל, ויצא דין הליכה ברגל עי"ז, אלא לכאו'**

(ח) **הא צריך לאמטויי' מח' ר"א ורבנן... אי תניא תניא- פרש"י, ולעולם אין מח' ר"א ורבנן. אולם ע' ברש"י שכ' דהרמב"ם ס"ל דחכמים פליגי וס"ל לת"ק דאף בהולכה לחוץ פסלה מחשבה (וכמו שהבאנו לעיל).**

כל הזבחים שקבלו דמן

(ט) **זר מנלן- הק' רעק"א, לשי' רבא דס"ל בתמורה דכל מאן דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, למה צריך קרא ללמדנו דעבודת זר פסולה, הא ודאי פסולה, כיון דאמר רחמנא לא תעביד. וכן בשאר ציורים דמתני', דהתורה כבר הזהיר עליהם דאסור לעבוד בזה האופן, א"כ למה צריך קרא לומר דפסולים בדיעבד. ותי' דנפק"מ לענין הולכה בזר דאמרי' בסוף פרקין דלעיל, דאין יכול לחזור ולהוליך, זהו רק משום שיש קרא לפסול העבודה, דאם רק משום דאי עביד לא מהני, אז הוי כאילו לא עשה כלום, אבל לא יחול פסול בהעבודה.**

(י) **מה בעל מום שאוכל אם עבד חילל, זר שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל- הק' רעק"א, לימא חלל יוכיח, שאינו אוכל, ומוזהר מלעשות עבודה, ואפ"ה אינו מחלל, והניח בצע"ג. ובשפת אמת תי' דשאני חלל שאינו באזהרת לאו, וא"כ י"ל דמשו"ה אינו חילל העבודה, וע"ש מה שהק' ע"ז מהמשך הגמ'.**

במחשבה, הרי המחשבה תופסת כמה תיבות בבת אחת. וכ' דלכאו' מוכח מזה דגם במחשבה צריך לחשוב התיבות ממש, וזה צריך לאיזה זמן, ובלא"ה אינה שלא לשמה או פיגול.

(ו) **הוליכו זר והחזירו כהן וחזר והוליכו, פליגי בה בני ר' חייא וכו'- ע' בקהלות יעקב (י"ג) שכ' דלכאו' יסוד מחלוקתם הוא אם זר או שאר פסולים לעבודה עושים פסול בהקרבת או דהו"ל כאילו נעשה ממילא ופסול רק משום דחסר עבודת כהן, דאי אמרי' שהזר עושה פסול בהקרבת, אז אפי' הדר עביד לה כהן א"א לתקוני, שהרי כבר נפסל הקרבן, ואי אין כאן פסול רק שעבודתו כמאן דליתא, ואנן בעינן עבודה בכהן, אפשר לתקוני שיחזור, והכהן יעשה הולכה, ויש כאן הולכה בכהן. אולם כ' דבהמשך הסוגיא מבואר דאין זה המח', דאמרי' לקמן דהוליכו כהן וחזר והוליכו זר, לדברי המכשיר בהוליכו כהן לבסוף מכשיר הכא, וכו', ומבואר דנח' באם העיקר הוא הקמייתא או הבתרייתא. וכ' דעכ"פ מוכח ממאן דאמר אזלי' בתר בתרייתא דלא חל הפסול בהקרבת, דאת"ל דחל פסול בהקרבת, א"כ איך שייך דאח"כ שיחזור ויתן הקרבן ע"י הולכה בכהן, היתכן דאם מוליך במחשבת חוץ לזמנו, שיהי' יכול אח"כ להוליך עוד פעם במחשבה נכונה, ודאי דזה לא מהני. וע"כ דבהולכת זר בהקרבת, אין הפסול בהקרבת, רק חסרון בעבודה כשרה הנדרשת להכשר הקרבן, ולכן מהני בחזרה, כיון דעיקר הוא ההולכה בתרייתא. וממאן דפוסל אין רא' להיפוך, די"ל שהוא סובר דהעיקר ההוא ההולכה קמייתא, וממילא אין שייך לתקנה, אבל עדיין מסכים דאין הולכת הזר עבודה הפוסלת הקרבן.**

(ז) **הוליכו זר והחזירו כהן וחזר והוליכו, וכו'- כ' בקרן אורה שיש לדקדק אם דוקא החזירו כהן ס"ל דכשר, אבל אם החזירו זר והוליכו כהן מודה דפסול, או לאו דוקא קאמר החזירו כהן, דאפי' אם החזירו זר כשר, אם הכהן חזר ומוליכו. וכ' דכן מסתבר, שהרי מאי נפק"מ מי החזירו.**